

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 37
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Biserica și politica.

Sibiu, 30 Septembrie, 1892.

Am vorbit la timpul meu și noi despre concludul luat de biserica reformată din Baia mare de a intreveni la guvernul țerei, ca acesta să ia măsuri aspre contra românilor, cari în acele ținuturi periclităză biserica reformată, periclităză magiarismul în general.

Acuma aflăm schițată reprezentațiunea prin Țările magiare, comentată de ele cu căldură, și recomandat deosebite atențiuni a ministrului de interne.

Țăta ce Țice biserica reformată din Baia mare:

Patima agitațiunii a ajuns la gradul cel mai înalt, și aparițiunii periculoase, aparițiuni pline de sinistre predicări ni se arată. Locuitorii protestanți ai acestui Ținut de sute de ani sunt în luptă cu valachii, pe cari din considerațiuni confesionale îi spriginesc și clerul romano-catolic.

Încă în veacul al XVI locuitorii protestanți erau pe aici în mare majoritate, acuma însă abia mai sunt în majoritate relativă. Locul lor l-au ocupat valachii. Acesta s'a făcut când cu războiele de eliberare confesională și națională, pre cănd protestanții trebuiau să se apere parte ca confesiune parte ca magiarism. În aceste duble războaie magiarii s'au slăbit. Urmarea jalnică a slăbirei magiarismului însă numai atunci s'a arătat mai vădit, când s'aschiberat iobagii valachi, și au prins arma contra magiarismului. Statul pretutindenea socotesce pe valachi, fiind ei catolici, catolicii apoi i exploatăză spre a ecuilibra pre protestanți.

Așa au crescut valachii, și aȚi, ca naționalitate independentă, amenință și statul.

Prin biserici puternice, prin ziduri momentale valachii au schimbat comitatul estern și ca el și în cele interne se schimbă, s'au aliat și organizat ca să cumpere proprietățile ungarilor.

Din institutele lor de bani, și din casele bisericesti, ca din fortărețe bine asigurate, îndreptă atacurile asupra pământului unguresc.

Valachii urmăresc o agitațiune politică și socială fără margini spre acest scop se folosesc de toate intrunirile, și prin marea influență a preoților imping și pe bietul popor, altcum pacinic, unde voesc ei.

Chiar și până acuma și-au măsurat puterile cu ordinea de stat și socială și până acuma și-au dat pe față scopul agitațiunii naționale, și în Sîseși au zidit o biserică votivă pentru unirea tuturor valachilor.

Puțina magiarie acuma nu le mai stă în cale. Undele invasiunii naționale nisuiesc tot spre mai mare, și sunt aproape să îngrope și monumentele noastre cele sante.

A sosit timpul, ca statul să ia în mână sa organizarea apărării naționale. Trebuie să crească numai preoți patrioți, trebuie să denumescă numai prelați patrioți, și atunci dela sine se va stinge pătimașa agitațiune valachă.

A sosit timpul, ca autoritatea superioară catolică încă să ia refugiu la mijloce mai puternice. Organizarea ei absolutistică i face posibilă delaturarea preoților daco-români. Se făcă numai începutul, și dacă biserica protestantă în cetățile autonome, acum aproape ruinate, pōte strivi pre trădătorul de patrie, nici biserica catolică să nu ascundă pe agi-

tatorii naționali. Și până acuma se plâng mirenii, că biserica catolică prea mult cruță sensibilitatea națională a credincioșilor cei de limba streină. Și până acuma se plâng, că nu e la înalțimea misiunii sale.

Precum se vede, biserica reformată din părțile sătmărene e foarte războinică, și ce e mai mult, își permite a face politică în stil mare, politică în sensul curentului bolnăvicios al magiarisărei. Și precând ea în exclusivismul seu rațional, uitându-și de misiunea sântă ce i o impune evangelia, uitându și de cuvintele Domnului „pacea mea las voue, pacea mea dau voue”, vestesee războiu de estirpare românilor, pe atunci n'are nici acel puțin grad de cavalerism ca celor atăcați să le permită dreptul de a se apăra. Nu, contra acestora mai cere și intreveniirea statului, căci dacă nu, pierde magiarismul prin părțile acestea.

În un asemenea mod vehement și pătimaș face o biserică politică, și apelul ei e făcut cătră ministrul de interne, chemat a îngriji ca bisericile să nu facă politică, chemat a se îngriji ca biserica să se presinte în frunte cu crucea în mână, cu stelpariul de finic, în gură cu cuvintele mântuitorului, versând balsam vindecătoriu în inimele mulțimei vulnerate de atacurile de magiarisare, de doctrinele socialiste și necreștine, cari subminăză și existența socială și bazele statului.

Trimbița de războiu a început a suna acuma în toate taberile bisericelor din patria noastră. Cei din Baia mare au pus lupta pe terenul politic, pe terenul curentului de magiarisare, căci pe acesta întelnesce pe toți magiarii.

Luăm notiță de această cutezanță, și aseptăm să se pronunțe ministrul, căci cătră el e făcut acest apel războinic.

Revista politică.

Districtul bisericeii reformate din Baia-mare a adresat ministrului președinte două reprezentațiuni, dintre care una se ocupă cu respectarea artic. de lege LIII ex 1868 în cestiunea căsătorii-lor micste, Țăra a două îi pune în vedere mișcarea naționalităților.

Cu cestiunea naționalităților ne-am ocupat la locul prim. În privința confesională districtul reformat voesc respectarea și susținerea legii, în care vede apărarea unei biserice mai mici, mai sĕrmame contra unei biserice, cum e și biserica catolică. Legea acesta e o întregire a legii din 1848 art. XX. despre libertatea religioasă și aceea lege e bună și dreptă, căci delatură gravaminele protestanților și interesele bisericeii nu le știrbesce. Când nu s'ar respecta legea din 1868 ar însemna abȚi-

țarea dela ideea de stat magiar și conturbarea păcei sociale. Referitoriu la scrisoarea primatului ob-servă districtul bisericesc, că protestanții nu propagă pacea numai prin vorbe, ci și trăesc în pace; ei nu cunosc fără o patrie și mai bucuros își varsă sângele decât să lase a se atăca legea și a apela la agiutoriu strein.

Țiariul „Egyetértés” publică convorbirea ce o a avut deputatul kossuthist Hentel Lajos cu Kossuth. Acest bĕtrĕn și idol al magiarilor a Țis între altele:

În viața mea întregă am căutat să fiu politic practic. Precum am mai Țis însă, între programul partidei independente și între mine este o linie de despărțire. Faptul e, că ea există dar știu, că acesta este urmarea împrejurărilor. Am Țis și ieri, că nu e bine să mergi cu capul în pĕrete. Acum mai adaog, că nu e bine a da nici îndĕrĕt. Pri-miți tot — repet — ce duce înainte, și de-negați tot, ce ve conduce îndĕrĕt. În cĕrĕnd va apăre al 4-lea volum din scrierile mele. Acolo public două scrisori, pe cari le-am adresat lui Valerio, unui amic italian, după disolvarea dietei dela 1861 — care îmi făcuse întrebarea, că ce va face Ungaria? Eu am amintit atunci opoziția pasivă și aceea, că Țin de o absolută imposibilitate, de a se împăca Ungaria cu casa austriacă. Atunci mi-am re-asumat punctul meu de vedere. Țin de o mare greșăla pactarea. Chiar însuși Deak a Țis: „Ceea ce ne iau cu puterea, se mai pōte recăștiga; dar la ce am renunțat, este pierdut”. Eu totdeuna am desavuat pactarea, dar chiar și acum, când stăm față cu o stare de lucruri dată, n'ași aștepta, ca „națiunea” să privescă renunțarea drept o victoriă.

Aici nu e vorba de persōna monarhului Francisc Iosif, ci de principiu. Nu există dinastie absolut bună și absolut rea. Aici e vorba, că „națiunea” are un domnitoriu, care nutresce interese deosebite și, pentru realizarea acestor interese deosebite, are armată deosebită, are finance și reprezentanță esternă deosebită. Pe lângă astfelu de deosebite interese, Ungaria nici odată nu va putĕ fi independentă. Recunosc, că uneori pōte, ca pentru o națiune, să fie favorabil un domnitoriu strein, ca d. e. Bernadottii pentru Svedia și Norvegia. Dar prima și cea mai de frunte condiție este, ca acea casă domnitoare să nu aibă alte interese, decât ale „națiunei”, și să n'aibă putere pentru realizarea intereselor ei speciale.

Ce este dară de făcut față c'ō astfelu de stare de lucruri? Eu nu cred, că Ungaria va renunța vre-odată la ideea independenței. Eu am cercat în 1848 să aplanez incompatibilitatea dintre națiune și domnitor. Nu cred, că acesta ar succede aȚi. Renovarea

FOIȚA.

Instrucțiunea religioasă în scōlele noastre.

Cari sunt avantajele eventual defectele instrucțiunii religioase în scōlele noastre din punctul de vedere confesional? de I. Berescu.

(Început.)

Dar se pōte foarte bine obiecta, că dacă nu s'a decis a lucra acest material, cauza este, că planul Normativului nu e pe deplin consolidat, și se pare, că are necesitate de unele îndreptări. Acesta afirmațiune nu pōte sta. Nu, căci ar fi foarte trist, dacă timp de 10 ani de Țile n'ar fi fost de ajuns, ca bĕrbații nostri de scōlă să scōtă la ivĕlă adevĕratele defecte, și să se convingă, că acest plan nu este destul de potrivit. Nu, mai ales, că chiar dacă s'ar face reviziune chiar cu intențiunea de al cirui, totuși eschisă este posibilitatea, că s'ar reforma în o așa măsură, încât prelucrarea cea de pe acum a materialului să numai fie bună de nimic. Ci pur și simplu s'ar îndrepta după cerințele învîțului plan.

Rĕmăne deci constatarea, tristă dar adevĕrată, că numai din cauza bunevoînțe și a lipsei de interes, instrucțiunea religioasă în scōlele noastre, chiar și

din punct de vedere confesional este defectuoasă și din cauza, că ne lipsesc manuale pentru elevi.

Să vă Țice: cum se pōte afirma lipsa manualelor, când avem: Istoria biblică — tipografia arhidiecezană, Istoria biblică — Ludu și Dariu, Catechism de M. Toma, Religiunea creștină, I. Popea. Nu sunt acestea cărți pentru religione, menite a desvolta simțul religios în elevi?

Sunt! E adevĕrat. Intențiunea e bună din partea autorilor, dar executarea nu e potrivită și mai ales apoi „Istoriile” nici de frică nu le poți băga în cadrul planului din „Normativ”.

Nu mai reflectez la „Istoria biblică” din 1858, ci întreb: pentru care curs este menită d. e. cea mai nouă aparițiune: Istoria biblică de G. Ludu și Ioan Dariu? Recunosc, că cuprinde materialul bine pre-lucrat, ilustrațiuni escelente — ba cuprinde chiar catechism. Dar în zadar. Eu declar cu totă hotărîrea, că e potrivită pentru toți anii și nu e potrivită pentru nici un an. Pentru că autorii la prelucrarea materialului nici nu s'au gândit la dispozițiunile planului din „Normativ” și au făcut, cum s'ar Țice, o amestecătură din toate cursurile și pentru nici un curs provĕdut în „Normativ”.

Și trebuie să se știe, că până când noi nu vom avea cărți — manuale — din religione, care să resară din planul „Normativului” să fie în înțelesul cel mai tare al cuvĕntului, o în-

trupare a acestuia, până atunci instrucțiunea religioasă în scōlele noastre va fi defectuoasă și știrbită. Căci unde nu e sistem să oarbecă, unde să oarbecă nu-i ordine și unde nu-i ordine lipsesc inima lucrului. Țr dacā inima lipsește, tot organismul e mort.

În reasumat această temă susține, că instrucțiunea religioasă în scōlele noastre este defectuoasă atât din punct de vedere general, cât și din punct de vedere confesional. Țr că așa este pōrtă vina:

1. Neregulata cercetare a scōlei, de unde urmĕză, că elevii nu ajung a li se propune temeinic și întreg materialul prescrist pentru scōle.

2. Mulți copii pĕrĕsesc scōla, refiņuți la economie sau trimiși la scōle streine, în cazul întâiu, elevilor, nu li se propune din religione cunoșcințe confesionale, Țr în al doilea cas instrucțiunea religioasă abia vegetĕză.

3. Prea puținul timp ce „Normativul” scolar ni-l pune la dispozițiune, pentru predarea cunoșcințelor confesionale din religione, și a instituțiunilor bisericeii noastre naționale.

4. Lipsa totală de manuale corĕspundĕtore planului de învĕțămĕnt.

Prin urmare pentru sanarea rĕului ar fi de recomandat.

1. Obligativitatea cercetării scōlei de toate Țilele și a celei de repetițiune nu pe hĕrtie ci în faptă,

legei n'a dat garanții „națiunii”. Repet din nou, că țin de imposibilă aplanarea incompatibilității. Ca ministru, în 1848, m'am convins în cele dintâu 24 ore, că împăciuirea este imposibilă. Era pe atunci și cestiunea italiană. Dacă dam ajutoriu casei austriace în contra italienilor, atunci ajutam la subjugarea libertății unei națiuni; dacă denegam ajutoriu, atunci reintra în curs cestiunea incompatibilității între „națiune” și domnitor. Și acesta e pe toate terenele: economice, financiare, a puterii armate, a politice, ca și în cestiunile internaționale. De aici mi-am tras, pe sâma mea, consecențele. Adevărat! Una n'am așteptat-o: ca „națiunea” să se lapede de mine. De ce nu se schimbă atunci însăși națiunea? Eu, domnilor, imi trag sâma cu faptele. Mor ca espatriat.

„Națiunea” însă mai are înaintea sa o cale de esperiență, adică proba aplanării contrarietăților prin desăvârșita punere în vigore a legilor din '48. Revoluția este ultima rație a națiunilor. Trebuie exploatat, trebuie încercat tot, de-a o incunajura. Dacă Ungaria poate fi independentă cu casa habsburgică și pe baza legilor din '48, atunci îngropați-mi principiile și eu imi plec capul. Dacă altfel cu ea (casa habsburgică) poate fi națiune de sine stătătoare, cu scopuri independente, eu mă închin înaintea sincerei împăciurii. Dacă poate, face-o; dacă nu poate, atunci ideia va învia de sine. Da! la cas când nu se poate, jur pe Dumneșul meu, că ideile mele vor reinvia. D-vostă dicit: „partida noastră vrea ca Ungaria să fie stat independent. Vrem, să probăm sincer, că poate se face aceasta pe baza dela '48? Spre așa ceva se ne întindă mână de ajutoriu domnitoriu”. — Atâta puteți dice fără șovăire, dar nu accentuați mereu hiperlealitatea. Independența este ținta și e întrebare, dacă se poate aceasta cu dinastia? Astfel nu trebuie amintită nici revoluția, dar nici nu trebuie să negați înainte! —

Diarele franceze din zilele acestea sunt pline de descrierile sărbătorilor centenariului republicei, implinit la 22 Septembrie. — După cum constată presa întrégă — au fost așa precum se puté ascepta dela un oraș ca Parisul și dela o populație ușor de entusiasmat, iubitoare de manifestații patriotice.

Era admirabil marele oraș, — dice unul din raportorii marelor diare, — drapele tricolore falăiau din ferestri, ghirlande și trofee împodobiau monumentele publice. Pe bulevarde și strade des de diminéță mulțimea circula veselă, curiosă pe parcursul, care aveau să l'urmeze după améști cortegiile istorice; se insta'au estrade, se ridicau mici tribune, în cari scaunele aveau să se plătescă mai târziu cu bani. Pe la balconele multor case atâr nau placarde cu inscripția: „Locuri de închiriat”.

Mișcarea viei creștea cu ziua. Pela nouă césuri, bulevardul Saint-Michel și stradele, cari dau la Panteon erau deja ocupate. La Panteon aveau să se facă ceremonia oficială a centenariului:

Aspectul acestui monument era superb. La 10 ore dl Carnot apăru în mijlocul membrilor guvernului și a funcționarilor înalți și ceremonia începú cu marselesa cântată de orchestra operi și ascultată în picior de dl Carnot și de ceilalți asistenți. Apoi dl Carnot se aședă pe fotolul presidențial impregiurat de presidenții și vice-presidenții camerei și senatului și de ministrii. În jurul estradei, pe trepte, stau cu sabia scósă, cei mai frumoși soldați ai gardei republicane. Înalții funcționari, delegații curților, institutul Franciei, consilierilor etc. precum și membrii presei umpleau incinta

stăruind ca copii să nu fie reținuți dela scóla până după timpul prescrist în lege.

2. Inmulțirea órelor de instrucțiune religioasă prin aceea, că anul ultim din scóla de repetițiune să se propună numai istorie bisericească națională, precum și constituțiunea bisericei noastre, cât se poate de în detail la olaltă cu esplicarea amănunțită a ritului. Numai aceea poate iubi omul, ce cunoște în toate părțile sale O mică paranteză: E lucru demn de condamnat ca grosul parochienilor nostri creștințioși au tot atâta idee despre ritul, instituțiunile și autonomia bisericei noastre ca și despre secta mormonilor. Er apoi destul de trist este, că cântările noastre sublime bisericesci, și în vécul acesta, în mijlocul unei inteligințe și a unui popor pornit spre cultură, sunt reduse a fi mornăite, de câte un cantor necioplit în toate privințele, care trăese pe apucate, și este cel din urmă om din comună, ba de multe ori importat din localități vecine.

3. Deci, coruri bisericesci formate din elevii scólei de repetiție și tinerimea adultă, cel puțin pentru liturgiile dela sărbătorile mai însemnate.

4. Instrucțiunea religioasă, în scólele poporale de repetiție — cel puțin în acestea — să se îndrepteze preoților.

5. Materialul din religiune să se prelucre des-chilinit pentru fie care curs, în manuale pentru elevi, și să nu se mai lase în bună chibșuală, de multe

După marselează corurile operi și conservatoriului au cântat cu o admirabilă măestrie bucata mișcătoare: *Amour sacré dela patrie!* Pe urmă au în ceput discursurile.

Dl Loubet, președintele consiliului, a luat mai întâiu cuvântul, reamintind într'un lung și savant discurs ziua de 22 Septembrie 1792. După el, dl Challemel-Lacour, vice-președintele senatului, a ținut un discurs elocuent, care a mișcat adenc auditoriul și a cărui temă principală a fost că: Republica era o necesitate. În sfârșit dl Floquet, președintele camerei, a ținut un panegiric entusiast al strémșilor, cari au făcut republica.

După-ce președintele camerei termină, corurile au intonat: *le chant du Départ*, imn al cărui efect, sub boltele înalte ale Panteonului, a fost minunat.

Apoi mulțimea care putese strébate în incintă se curse cu încetul adenc impresionată — pe când muzicele cântau pretutindenii marseleza și tunurile bubuiau în basinurile Luxenburgului.

Cortegiurile dela améști au avut apoi un succes enorm. După raporturile făcute prefectului poliției, au fost un milion de curioși pe țermul drept și 8 sute de mii pe țermul stâng.

Cortegiul de pe țermul drept a fost deschis de cavaleria vécului al 18-lea, după care a urmat precursorii revoluțiunii cu statuetele lui Voltaire, Bo-seau, Baumarchaise etc., corul Marselei cu bustul lui Rouget de Lisle; voluntarii republicei; husarii dela Valmy; carul *le chart du Départ*, al triumfului republicei cel mai somptuos din toate, în sfârșit carul concordiei și păcei, în care munciturii, soldați și burghezii își dau mâna.

Același cortegiu, pe țermul stâng al Senei, a ridicat dacă se poate un entusiasm și mai mare. Strigătelele de vive la France se ridicau uneori ca mugirile unei mări sbiciuite de furtună.

Seara, favorizată de un timp admirabil, a fost foarte veselă în tot Parisul. Administrația municipală a avut chiar maliția de a ilumina de jur în prejur și statua lui Ludovic XIV pe piéța des Victoires.

S'a dansat apoi mult și cu animație la galerie d'Orleans, strada Coquilière, Fauburg, Saint Denis și pe multe puncte ale bulevardelor. În unele locuri în lipsă de muzici, mulțimea cânta, striga, făcea glume. Serbarca s'a terminat noaptea târziu.

În provincie centenariul a fost sărbătorit cu deosebită strălucire la Marsilia, Lyon, Reims, Cherbourg și Fontainebleau, unde președintele republicei s'a întors la 5 ore. Și în celelalte comune ale Francei centenariul s'au serbat cu mai mult entusiasm.

În zilele de 24, 25 și 26 Septembrie s'a ținut în Marsilia al 4-lea conges social al partidului lucrătorilor. S'a deschis sub presidența dlui Caretta pri mariu din Roubaix. Erău de față vr'o sută de delegați, dl Libknecht asista. Sau cetit mai multe adrese ale socialiștilor englesi, români, ruși.

Congresul lucrătoriu a primit o scrisóre dela Vera Șaisulici, care dice, că o Rusie nouă va naște din crisa actuală și va procura numérose batalione mării armate internaționale a proletariului.

Congresul a adoptat prin aclamațiune o moțiune alui Cueschde, care salută pe lucrătorii întregei lumi, care luptă pentru venirea la putere a proletariului pe ruinele sistemului capitalist. Congresul a decis apoi de a merge la 1 Maiu în corpore la primărie spre a saluta municipilitatea socialistă.

Dl Libknecht a ținut, că socialiștii nu cunosc de cât 2 națiuni adevărate care posedă și proletarii lucrătorii tuturor țérilor forméază o singură nație

ori rea a învățătorilor, cari chiar avénd atrăgere, în multe casuri le lipsesce puterea recerută pentru o lucrare pedagogică potrivită cu intențiunea planului Architecturului nu-și îndreptăzesc schița zidarilor, ci măsură însuși în rënd cu ei.

6 La scólele streine, se intervină autoritățile noastre confesionale ca să se propună studiul cât de mult și acesta în timp convenabil. Caticheții se fie salariați după merit. Direcțiunile scolare se fie constrinse a nu promova, la nici un cas, elevi, cari nu vor produce calculul cel puțin „suficient” din religiune. Elevii dela scólele streine se fie ținúți a cerceta Dumineca biserica, nu în timpul serviciului divin se țină óre de prelegere, precum se întéplă în Făgaraș, cu deosebire cătră finea semestrului al doilea.

Numai dacă cele cuprinse în cele premergătoare 6 puncte, și cu deosebire se vor compune manuale, cari să resară din planul „Normativului”; numai când planul acesta nu va mai rămânea litera mortă, numai când vom putea dice despre cărțile răsărute din planul Normativul, ca Adam: „Acesta e os din osul meu, și carne din carnea mea” numai atunci vom putea ascepta rezultate favorabile și avantajii dela instrucțiunea noastră religioasă. Până atunci: una va fi planul din „Normativ” și altă instrucțiunea.

opușă celei dintâiu. Intre francesi și germani esistă un fluviu lat de sânge, de care însă socialiștii sunt inocenți, socialiștii sunt frați; ei au protestat în contra resbelului fratricid.

Congresul lucrătorilor a hotărât să susțină suprimarea moștenirii în linie colaterală al cărei produs va trebui să se servescă la ușurarea impositului asupra agriculturii și a tacselor de consumațiune.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român”.

Din jurul Oréștiei, Onorată redacțiune! Puternicii zilei față cu locitorii exclusive români din notariatul Dâncul-mare, pretura Oréștiei, comitatul Hunedórei, au comis o nedreptate strigătoare la ceriu. Nedreptatea comisă cu noi cei ce locuim în notariatul Dâncul-mare, cu drept cuvânt se poate numera între cele mai mari nedreptăți, pe care cei dela putere le-au comis órecând-va față cu românii din statul ungar. Casul, care mai vértos me îndatoréază decât me îndreptătesce a me exprima astfel, este următoriu:

Protopretorul Kapcza Gy. din Oréștie, actual-minte protonotar comitatens, în 10 August c. n. a. tr. 1891, a eșit în Dâncul-mare în cauza alegerei de notar cercual. Numitul protopretor, deși legea comunală din 1886 în §. 77 aline 4 prescrie în mod imperativ, că la postul de notar sunt a se candida cel puțin trei indiviți competenți, și că dela acesta regulă numai atunci se poate face abatere, când pentru postul de notar nu au recurs trei indiviți, cari ar fi putut fi candidați. Dintre patru competenți și anume: doi români, un magiar și un jidan, cari toți ar fi putut fi candidați, numai pe jidanul Náthán Bertalan l'a pus în candidație.

Alegătorii au cerut ca conform prescrierii legi, să se puie în candidație trei indiviți. Protopretorul, în loc de a implini cererea basată pe lege, a declarat, că insistă pelângă propusul sau de a pune în candidație numai pe Náthán Bertalan și după aceea a provocat pe alegători ca să voteze. Alegătorii la rëndul lor au declarat, că nu votéază. Intrebați fiind de solgăbirăul, că pentru ce nu votéază au dat din cuvânt în cuvânt următoriu răspuns: „Nu votăm pentru că în candidație este pus numai N. B. pe carele fiind-că e jidan, noi nul voim de notar”. Solgăbirăul a enunțiat, că densus pe N. B. fără voia alegătorilor il pune de notar al Dâncului-mare, cu puterea sa și pe răspunderea sa de solgăbirău, precum l'a și pus.

Aflu de lipă a observa cu o deosebită accentuare, că lucrul s'a întmplat întocmai precum il descrieu, și că protocolul, ce s'a luat în ziua defiptă pentru alegere, cuprinde descrierea lucrului, întocmai precum s'a întéplut sau după-cum il descrieu eu.

Ce dovedesce purcederea protopretorelui Kapcza Gy? Alta nu decât aceea, că densus de dragul jidanului N. B. nepuind în candidație trei indiviți, dupăcum legea prescrie, a comis o flagrantă violare de lege, că densus puind pe N. B. de notar contra voinței alegătorilor precum și a tuturor locuitorilor din notariat, a călcat în picior dreptul de alegere de notar a celor îndreptățiți la alegere, cari împreună cu ceilalți frați români ai lor din comitat, il plătesc și il susțin pe densus și pre cei ca densus.

Nu voiu să cercetez cauza, din care protopretorul Kapcza Gy. dintre patru concurenți în asemenea măsură competenți sau îndreptățiți a ocupa postul de notar, numai chiar tocmai pe jidanul N. B. l'a vrut de notar al Dâncului mare, ci observ. că alegătorii denumirea ilegală de notar au protestat-o în terminul deschis la comitat. Motivele cuprinse în protest de o parte, de altă parte credința noastră în sentimentul de dreptate al membrilor din congregațiunea comitatensă, cari cu votul lor au fost chemați a decide asupra causei noastre, ne-au făcut ca să sperăm că dela comitat vom primi o decisiune pentru noi favoritoare. Cu durere trebuie să constat, că pe cât de mare ne-au fost speranța în această privință, pe atât de tare ne-am înșelat. Dovadă este decisiunea congregațiunii comitatense, Nr. 162 din 14 Octobre 1891, în carea „alegere de notariu” a nici când și de nime a nealesului N. B. se declară de întărită.

Protocolul ce s'a luat în ziua defiptă pentru alegere, la cererea unui membru din congregațiune s'a cetit cu glas înalt. Din cuprinsul numelului protocol toți, cari au avut simțul auzului și puterea minții de a judeca, s'au putut convinge, că în Dâncul mare la 10 August a. tr. 1891 n'a fost alegere de notariu din partea celor îndreptățiți a alege, ci a fost o denumire de notariu ilegală din partea protopretorelui. Toți membrii congregațiunii au avut urechi sănétose și puterea minții de a judeca, prin urmare s'au putut convinge, precum s'au și convins, că N. B. n'a fost ales ci a fost denumit de notariu.

Pe lângă toate acestea cei mai mulți dintre ei au votat pentru întărirea „alegerii de notariu“ a lui N. B.

Se vede apriat, că cei ce cu votul lor au decis întărirea lui N. B. în postul de notariu al Dâncului-mare, au pus mai pe sus împlinirea voinței unui amplotat comitatens decât justa cerere a românilor contribuenți și decât puritatea conștiinței lor.

Cei îndreptății a alege, nefind îndestulii cu decisiunea comitatensă, au apelat la ministerul de interne. Me află în trista poziție de a constata, că ministerul de interne mai bucuos a preferit a pune patru până în cinci mii de români sub mâna unui individ jidov în înțelesul strins al cuvântului, pus de notariu de un solgăbirău unguur, decât a ordona respectarea și împlinirea legii. Dovadă este rezoluțiunea ministerială ddo 13 August a. c. 1892, Nr. 61212, carea încă declară de întărită „alegeria de notariu“ a nici când și de nime a nealesului Náhán Bertalan, poreclit de patru sau cinci luni încoci Tordai.

Așa dară Tordai — fost Náhán Bertalan, carele de când e în fruntea notariatului Dâncul-mare a comis abuzuri și fărădelegi strigătoare la ceriu, după cum deci de martori pot adeveri, insultând și batjocorind religiuina creștină și instituțiile ei, declarând biserica românilor și pe români de spurcați, insultând archiereii ambelor biserici române din patriă ca pe unii cari sfîțesc popii românesci și dicënd, că românii împreună cu Christosul lor sunt hoți, etc etc, e întărit în mod definitiv de notariu al Dâncului mare.

Abuzurile și fărădelegile comise de Náhán, acum Tordai Bertalan, s'au arătat la forul judecătoresc competent.

Ce a fost, am vëdut, ce-o fi, vom vedea.

Din cele scrise, on public cetitor pôte vedea, că în ce stare, creată de puternicii țilei, se află populațiunea curat românescă, din notariatul Dâncul mare.

În legătură cu cazul descris, află de lipsă a face amintire despre un cas întemplat cu ocaziunea facerii protestului la comitat. Acela e următorul:

Protestul făcut gata, s'a dat între alții și unui preot spre subscriere.

Respectivul preot a denegat subscrierea protestului, dicënd din cuvënt în cuvënt următoarele:

„Nu-l subscriu pentru-că dl solgăbirău mi-a spus, că de-l voi subscrie, va mijloci ca eu în viața mea să nu mai fiu împărțit din ajutoriul de stat“.

Incercările de a-l face pe respectivul părinte ca să subscrie protestul, au fost zădărnice.

Că mai sunt ori nu mai sunt casuri analóge casului acestuia, eu nu știu, — rog însă pe on. public cetitor ca din cazul acesta să deducă ceea ce se pôte, ba chiar trebuie ca să se deducă.

Cu tótă stima
Romanus romanorum.

Convocare.

P. T. membrii ai despărțământului IX. al „Asociațiunii transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“ din Orăștie se invită prin această la adunarea generală a despărțământului. ce se va ține la 16/4 Octobrie a. c. în comuna Romos, după servițiul divin și sântirea scólei nou zidite cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Raportul cassariului.
4. Alegerea unei comisii pentru conscrierea membrilor noi și încasarea taxelor;
5. Eventuale disertațiuni.
6. Împărțirea premiilor votate și anume:
 - a) premiul de 20 franci și 10 franci pentru cei mai mulți oltoi sădiți în Romos de un an;
 - b) premiul de 20 franci și 10 franci pentru cele mai frumoșe grădini de legumi;
 - c) premiul de 20 franci și 10 franci pentru țesături;
 - d) premiul de 60 franci pentru cea mai bună colecțiă de poesii populare pe terenul despărțământului;
 - 7., defigerea locului pentru ținerea adunării generale în anul viitoriu.

Orăștie, la 28 Septembrie, 1892 st. n.

David, Aurel P. Barcian,
dir. sub. cassariu.

Varietăți.

* (Dar preainalt.) Maj. Sa monarchul s'a îndurat prea grațios a dărui din casseta privată câte 100 fl., pe séma comunelor bisericesci din Țeina și Laz.

* (Căpitan suprem.) Fóia oficială a publicat numirea dlui Seley de căpitan suprem al Budapestei.

* (Controla honveđilor.) Magistratul orașului Sibiu face cunoscut, că adunarea de controlă a honveđilor se va ține în anul acesta în 27 Oct. n. la 8 órea m. în casarma honveđimeii de aici.

* (Lupta pentru călugărițe.) În țilele trecute reuniunea femeilor din Oradea mare și-a ținut adunarea generală. Precum se scie, până ce era dl Tisza la putere, dna Tisza era presidenta reuniunii, după căderea dlui Tisza cădă și puterea dómnei, în și locul ei se alese presidentă bar. de Gerliczy De atunci însă pace n'a fost între femei, ci un rășboiu vehement, atât pe ascuns cât și pe față. La adunarea din urmă rășboiul a isbucnit în tótă furia. La ordinea țilei s'a pus cestiunea primirii călugărițelor de membre. D-na Tisza era contra Ca să și asigure însă maioritarea, a umblat după membri noi și a și câștigat preste 100 membri. Presidenta însă n'a convocat mai înainte comitet și așa membrii n'au putut avea vot. În adunare s'au purtat vorbiri și de o parte și de altă, au ajuns la mare sfadă și la vot cădă d-na Tisza între strigăte de „Abzug“. Maioritarea presidenteii a fost de preste 300 membre. Țiarele din capitală aduc acum scirea, o că dna Tisza a așternut ministrului de interne un recurs ca să anuleze decisiunile adunării.

* (Regularea Oltului) Ministrul de agricultură Bethlen a însărcinat pe ingineriul suprem reg. Felix Büchler cu pregătirea planurilor pentru regularea riului Olt, fi-sând termenul pregătirii pe finea lunei lui August anul viitoriu.

* Metropolitul din Petersburg Isidor a murit în țilele acestea în vërștă de 87 de ani. Rēposatul a administrat mai bine de 30 de ani diecesa Petersburgului, de care se țin tóte bisericile rusesci din străinătate. Țarul Rusiei l' iubia fórtă mult.

* (Vinăritul.) precum se vestesce din mai multe părți, pe unde se cultivă viile în Ardél, recolta din anul acesta va fi mult inferióră anului trecut în ceea ce privește cantitatea, în privința calității însă va fi superióră.

* (Omor mișelesc.) Din comitatul Turda Arieș i se scie, „Gaz Transilv.“ că în séra țilei de 18 Septembrie n. c. trei dintre cei mai pacinici locuitori români din Urea de câmpie reintorcându-se spre casă din Gridu Cristur, unde fuseseră la o înmormântare, după ce au eșit din sat, fură urmăriți de patru unguri, înarmați cu sape și sécuri. Acestia fără nici o vorbă, se arucară contra românilor, pe unul dintre ei îl tocară în cap, așa că imediat a murit, ér ceialți doi sunt bătúți și răniți de mórte. Motivul acestui mișelesc omor, după cum se scie. ar fi singur numai ura de rasă, care mai ales în urma vandalismului dela Turda, a luat între magiari un avént până la turbare.

Bibliografie.

În editura H. Zeidner în Brașov se află:

Carte de ce cetire pentru scólele primare române, prelucrată după mai mulți autori de Georgiu Zacharia învătătoriu.

Partea I pentru anul al 3-lea de scólă, legată 24 cr. Partea II pentru anul al 4-lea și al 5-lea de scólă legată 28 cr. Ambele cu mai multe ilustrațiuni în tect. Cărțile sunt aprobate de înalt. ministeriu de culte și instrucțiune publică sub Nr. 9713 din 23 Martiu 1892. Se află și în tóte librăriile. La 10 esemplare se dá gratuit un esemplar pentru copii seraci.

Publicațiune

pentru conchiemarea la adunarea de controlă pro 1892.

Adunarea din est-an a reserviștilor concediați pe timp nedeterminat și a reserviștilor substitúți are loc în Sibiu la (10) 22 Octobrie 1892.

Afacerea oficială, la care are să și aducă fie-care obligat la controlă pasul militar, începe la 9 óre dimineța în cancelaria cerculă de completare, strada Scheviș Nr. 34.

La adunarea de controlă sunt obligați de a se înfățoșa toți concediații pe timp nedeterminat, reserviști și reserviști substitúți ai tuturor corpurilor de trupă a institutelor armate stătătóre și a marinei, fără considerare, că óre aparțin ei locului de petrecere ori petrec aci numai temporalmente: esceptiune fac aceia, care în acest an au stat în serviciul activ, sau au luat parte la instruirea militară sau de prinderea periodică în arme.

Obligații la controlă, îndreptându-se la punctul 39, care e de a se ceti, al instrucțiunii pasului militar, sunt serios provocați spre a apăre punctuos, de óre-ce tot acela concediat pe timp nedeterminat și reservist, care rămâne dela adunarea de controlă și care rămâne fără escusarea suficiență dela controla ulterioară ținută în stațiunea cercului de întregire Sibiu în țilele de 19, 20 și 21 Novembre va fi tractat după pr scrisele militari penali.

În fine se face cunoscut, că conform §-ul 45 punctul 4 al instrucțiunii de evidență, se vor ține adunările de controlă și în Dumineci și serbătóri, de aceea ținerea țilelor de controlă odată pentru totdeuna satorită, nu pôte fi supusă nici unei modificări.

Sibiu, 24 Septembrie, 1892.

Magistratul.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Din istoria arhitecturii în timpurile cele mai vechi.

După Dr. Cristian L. Stegliess.

(Urmare.)

La asirieni cetățile cele mai însemnate au fost Ninive, Rehoboth, Calach și Resen. Cel mai frumos oraș dintre toate acestea a fost Ninive, situat pe un teritoriu cu mult mai vast de cât Babilonul. Zidurile acestei cetăți erau întărite cu 1,500 de turnuri, de o înălțime de o sută de urme și așa de late, încât puteau trece câte trei cară pe deasupra lor.

Chiar și acum putem afla rămășițe din această operă arhitectonică; nu departe de orașul Mosul, pe riul Tigru, este un sat cu numele Nunia, în care se pot observa rămășițe de stélpi gigantici de peatră.

Cele mai renumite orașe ale sirienilor erau Damascul, Hamath sau Epifania, Antriochia și Hierapole, în care se afla pomposul templu ale celei mai mari țește siriene.

Pe teritoriul Canaan erau cetățile Sodoma și Gomora, ér în orașul Sicham se distingea templul țelui Baal Berith

Medienii încă au început să clădescă cetăți destul de frumoșe. Sub domnirea regelui Deioeces s'a clădit pe un munte din caucas orașul Ecbatana, încungiurat de șapte ziduri de diferite colori.

Nici un popor nu a contribuit într'o măsură așa de mare la răspândirea culturii, că foenicienii, aceștia trăiau la început lângă marea arabică, mai târziu s'au așezat pe teritoriul Palestinei și al Siriei, întemeiând colonii în Italia, Grecia și pe litoralul african. Cel mai remarcabil oraș al foenicienilor au fost Sidonul, provēdut cu un port lângă mare, și renumit prin fabricarea manufacturilor de pânză și deosebitele fabrici de sticlă și porcelan. Orașul Tirus s'a edificat după o sută de de ani dela întemeierea orașului Sidon. Ambe au cădut jertfă omnipotenței lui Alecsandru cel mare.

Intenționând a face o privire istorică preste gradul de cultură al israiltenilor, primim convingerea neîndoișă că acest popor abia sub regele Solomon a putut da doveđi de óre care cunoscință arhitectonică. Abia sub regele susnumit s'a început clădirea mărețului templu, despre care „Cărțile împărăților“ amintesc cu un viu colorit și cu o minușitate unică în felul ei. David, tatăl acestui rege făcu cele dintăiu pregătiri pentru construirea pomposului edificiu. Acesta încheiă cu Hiram, regele Sidonului un fel de contract, în urma căruia li s'au adus israiltenilor lemnele trebuinčiose pentru construirea edificiului de pe muntele Libanon.

Abia sub regele Solomon după un interval de șapte ani s'a putut îndeplini clădirea mărețului templu cu ajutoriul și conlucrarea măiestrilor din Sidon și Tir.

David începu mai întâiu a prefăce vërful muntelui Morea într'un loc plau, încungiurat de un zid enorm construit din pietri bine lucrate. Pe acest șes construit în mod artificial s'a pus basă măreței opere arhitectonice. Prottemplul era de 60 urme de lung, 20 urme de lat avënd o înălțime de 30 de urme. Acesta era împărțit în două camere mari cea dintăiu numită cea „sântă“ ér a doua purtând numirea de „sanctissima“. Înaintea prottemplului era construit „Ulamul“, un fel de sală spațioșă provēdută cu o pórtă enormă și avënd un turn de o înălțime miraculoșă. Coperișul edificiului era construit din lemn de cedru, într'o formă plană, în jurul căruia se întindea un ambit în forma unei galerii. Înaintea templului erau două proscenii mari, cea dintăiu numită prosceniul israiltenilor, ér a doua purta numirea de „prosceniul Cevțiilor“. Împrejurul acestor două spații s'au clădit mai multe camere cari serviau atât ca locuințe pentru conservarea utensiliilor de jertfă, pentru adăpostirna animalelor și pentru conservarea vestmintelor preoteșci. În biblie se face la anumite locuri amintire de astfel de camere. Astfel era camera lui Nathan Melech, aprópe de intrare în casa Domnului, asemenea și camera lui Elifama, și altele.

(Va urma.)

Loterie.

Mercuri, în 28 Septembrie, 1892

Brünn: 32 39 75 5 68

Nr. 232

[195] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor stațiunii învățătoresci din comunele bisericicesci gr. or. mai jos semnate, în protopresbiteratul Turdei se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în foia „Telegraful Român“.

1. Banabic, postul învățătoresc împreună cu postul cantoral, cu salariu anual de 316 fl., dela popor și anume: 200 fl., salariu învățătoresc și locuință în edificiul școlii, 116 fl., venitele cantorale în folosirea agrilor cantorali, lectical și stole.

2. Soporul de câmpia, postul învățătoresc împreună cu postul cantoral, cu salariu anual de 250 fl., dela popor și anume: 100 fl., salariu învățătoresc, 150 fl., venitele cantorale din agrii și venitele stolarie, cuartir în edificiul școlii, grădina de legumi și lemne de foc.

Doritorii de a concura la vreunul din aceste posturi, pentru a-și dovedi dexteritatea în cântări și tipic, au a se prezenta în respectiva biserică în vreo Duminecă sau sâmbătă, unde se vor pute convinge mai de aproape și despre isvórele stolari și vor pute face cunoștința poporului.

Concursele sunt a se adresa subscrisului oficiu protopresbiterat per Gyéres în Agârbiciu (Egerbegy).

Oficiul protopresbiterat gr. orient. al Turdei în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Agârbiciu 9 Septembrie, 1892.

Petru Roșca,
prot. gr. or.

Nr. 277.

[189] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu dela școla gr. or. română din Lăpugiul superior, se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare.

Emolumente: 300 fl., salar anual solvind în 4 rate treilunari antic-pative, cuartir liber și 10° lemne, din cari e a se încălzi și școla.

Învățătorii e dator a purta și serviciul de cantor. Pentru funcțiunii la înmormântări va primi separat câte 40 cr. dela înmormântarea ómenilor în vîstă, și câte 20 de cr. la înmormântarea pruncilor.

Oficiul protopresbiterat gr. orient. al tractului Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial concernent

Dobra, la 13 August, 1892

Romul de Crainic,
protopresbiter.

Sz. 5430/892 polg.

[193] 1—3

Hirdetmény.

Alulirott, mint a nagyszabeni kir. törvényészék által 4030/892 polg. szám alatt hozott végzéssel kiküldött, ezennel közléte-szem, hogy a hortobágyfalvi határ tagosítás ügyben az előmunkálatok megkezdése nevezetesen:

1. ször az érdekeltek képviselőitök rendezése,

2. ször a működő mérnök megválasztása és 3. ször a költség előirányzat elkészítése végett, batárnapul a hortobágyfalvi községi irodába 1892 évi november hó 14-ik naját d. e. 9 órára kitűzöm, melyre az összes érdekelteket a birtok rendezési utasítás 44 § értelmében ezennel megidézem.

A nagyszabeni kir. törvényészék nevében. Nagyszabeni, 1892 évi szeptember hó 15-én.

Mihályi Dezső,
eljáró bíró.

Turnătoria

de clopote și de metal

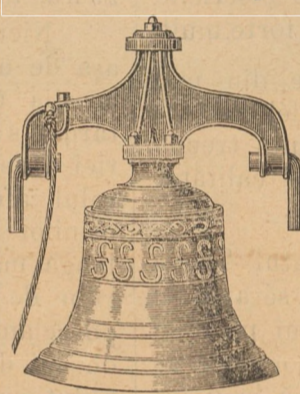
a lui

Antonie Novotny

se recomandă cu garanță pe mai mulți ani pentru construirea de clopote noue cu sunet harmonic și clar precum și pentru vârsarea clopotelor crepate (sărute) Montate cu culme (coronă) de fer faurit, întocmite de a undula ușor în orice direcțiune, îndată ce clopotul pe o parte s'a ros, prin care se încungură crepatul.

Cu deosebire recomand

clopotele cu patent găurite și premiate

inventate de mine, care au un ton mai lung, mai puternic și mai adânc, ca cele de sistemul vechiu; un astfel de clopot în greutate de 300 kilogr. egalază pe unul de 400 klg.

Recomand mai departe scaune din fer bătut pentru clopote, solide și frumoșe, clopote pentru orologiu și tóce din metal, precum toate celelalte articole de alamă și metali aparținătoare de această categorie, cu prețurile cele mai moderate. Se construesc clopote și pe lângă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 klg. în jos, precum și stropitóre de mână și locomobile se ată totdeuna per magazin.

Pentru comande binevoitoare, care se efectuează solid și cu punctualitate, se recomandă 182] 1—12

Antonie Novotny,
Timişora, Fabric.

Extract de Cognac-Quint.

Marca de scutire pentru Extract de Cognac-Quint.

Spre a produce imediat un cognac escelent, sănătos și substanțial, care nu se poate deosebi de cognacul veritabil francez, recomand această specialitate probată.

Prețul pentru 1 chg. (de ajuns la 100 litri cognac) fl. 16 v. a., rec-ptul se alătură gratuit. Eu garantez pentru cel mai succes și fabricat sănătos

Cruțare de spirt

se face prin neîntrecuta mea esență de întărit vinarsul. Acesta dă beuturii un gust plăcut și picant și se află numai la mine de vîndare (Prețul 3 fl. 50 cr. pro chg. (la 600—1000 litri inclusive mandatul de instrucțiune.)

Afară de aceste specialități oferez tot felul de esențe pentru fabricarea de rum, rachiu de prune, trevere, amar și a tuturor licorurilor spiritușelor fine esistente, de oțet și oțet de vin de o calitate neîntrecută. Recepte se alătură gratis la pachete.

Lista prețurilor franco.

Pentru fabricate sănătoșe se garantéză.

Karl Philipp Pollak,

fabrică de specialități de esențe în Praga.

Representanți soliđi se caută.

[107] 9—50

Redactor responsabil Nicolau Ivan.

Chiar acum a est de sub tipariu:

Calendarul „Aurorei“

pre anul comun 1893.

Cu portretul episcopului Inocențiu M. Clain — ca premiu — și alte multe ilustrațiuni frumoșe.

Din cuprinsul variat și interesant al acestui Calendar, însemnăm aici:

Partea Calendaristică: Cronologia pe anul 1893. — Păscălia pe anul 1893. — Săbătorile și alte zile schimbătoare la răsăriteni și apuseni. — Posturile. — Regentele anului 1893. — Eclipsele sau întunecăniile. — Cele patru anotimpuri astronomice. — Semnele pentru fazele lunii. — Calendarul iulian-gregorian. — Meteorologie: Fazele lunii. — Schimbarea timpului după planete. — Têrgurile (după datele oficiose cele mai din urmă). — Indreptariu financiar. — Serviciu postal și telegrafic.

Partea de cetit: In but (Novelă) — Cântec păstoresc. (Poesie.) — Un prând la absolon Vultur. (Novelă). — Berina fidențiată. (Versiune.) — Ce n'am vădut? (Poesie.) — Higienă: Câteva reguli privitoare la crescerea copiilor. — Despre somn. — Despre curățirea corpului. — Despre lo-uință. — Veselina. (Poesie.) — Idyla modernă. — (Poesie.) — Care cărușie e cea mai bine răsplătită? (Tractat economi.) — Notițe folositoare: Flórea de salcâm. — Rumul ca medicament în contra frigurilor de lapte la vaci. — Conservarea ouălor. — Cele mai bune murături de castraveți. — Esența detrandafiri. — Trecerea sughitului. — Suprimarea durerii în casuri de arsuri. — Metoda de a nu miroși și fumea lampa. — Albirea lănei. — Curățitul vase or. — Spălarea colorii materiilor. — Curățitul sobelor de fer. — Poleirea mobilelor. — Mijloc pentru de a cunoșce aurul. — Glume: (ilustrate): Mare-a dis-o. Înțelepciune de scolar. — Turcesce. Urmarea crescerei de modă. — O anecdotă istorică. — Bolnava vană. — Când se face dreptate. — Prosa pensionatului. — La poliție. — O observare. — Căreia i curiséză? — Desamăgire. — Ciungul, ologul, orbul și golantul. — Și-a ajuns scopul. — Vechimea sciințelor. — Publicațiuni.

Se poate procura dela tipografia „Aurora“ A. Todoran în Gherla — Szamosujvár câte un esemplar cu 30 cr. + 5 cr. portpostal; ér 6 esemplare procurate de-odată costă numai 1 fl. 60 cr. spedate franco.

[177] 2—3

Important

pentru ori-ce familie

este o cafea gustosă, sănătosă și tot de odată ieftină.

O astfel de cafea se poate ușor face după prescrișele următoare:

Prescise pentru întrebuițare.

Surogatul de cafea Kneipp alui Kathreiner trebuie măcinat ori pisat și apoi fert bine în apă ferbinte cel puțin 5 minute. Caféua au de bóbe măcinate se bagă apoi în mașină și se varsă preste ea cu încetul decoctul surogatului de cafea.

Prepararea se poate face și în acel mod, că surogatul de cafea, după ce a fost fert bine 5 minute se ia dela foc i se adauge apoi cafeaua măcinată de bóbe, se acopere și se lasă neatinsă câteva minute și în fine se strecură.

Dupăcum e și gustul, dar se recomandă ca surogatul de cafea să fie jumătate cât cafeaua de bóbe; pentru copii și bolnavi, cea din urmă se omite cu totul.

Un adaus de cafea de cicorie ori smochine nu suferă surogatul de cafea, dacă el e bine fert, fără de aceea are o colóre frumoșă brunetă galbuie, și prin aceea s'ar strica numai gustul.

Surogatul de cafea Kneipp a lui

Kathreiner se află în toate bolțile de băcănie, delicatese și drugherii, la cumpărare să se observe însă, că acela nu se vinde nici odată deschis ci numai în pachete originale 1/2 Ko., 200 gr., 100 gr., cu marca această Imitările prin care se caută a înșela publicul sunt în mare măsură. Hârta. imprimatul și textul sunt exact imitate. numai chipul venerabilului părinte și subscrierea: Franz Kathreiner's Nachfolger, lipsesc falsificatelor. Ni-menea nu poate judeca despre surogatul de cafea

Kneipp a lui Kathreiner până ce n'a primit adevăratul pachet provădūt cu marca această.

Luerul principal: prepararea corectă!

Publicațiune.

Firma Franz Kathreiner's Nachfolger în Wiena și München prepară un surogat de cafea cu gust de cafea de bóbe și-l pune în ne goț cu fâcs mile și chipul meu.

Acesta se întemplă cu concesiunea mea dată, deóre-ce m'am convins că acest surogat de cafea cu gustul cafelei de bóbe, substanțele daunóșe, care însotesc cafeaua de bóbe, numit „cof-fein“ nu le conține.

Din contră surogatul de cafea a, lui Kathreiner are marele avantaj că ori cine, chiar și acela, căruia nu-i place sladul, va abdice de gustul cafelei de bóbe curată și-l poate înlocui cu o beutură cu mult mai sănătosă și hrănitóre, a cărei aplicare se poate face și în provincie.

Wörishofen, în 1 Martiu 1891.

Subscris: S. Kneipp m. p,
prot. cat.

[194] 1—1

Publicațiune.

După ce afirmățiunea dlui protot **Kneipp**, „că caféua de bóbe prin însușirea de a agita nervii strică sănătății ómenesci și cu deosebire femeilor și copiilor, și pentru ómeni nervoși, clorotici și jipsiști de sânge și otravă“ s'a constat de multe autotități medicale, se recomandă surogatul de cafea ca adaus și prin această se nimicesc părțile daunóșe ale cafelei de bóbe.

Eu mi-am procurat dela firma „Kathreiner“ surogatul de cafea, l'am asemănat cu toate fabricațiunile de concurență și pe basa cercetărilor mele trebuie să-l recunosc de cel mai bun pentru-că el prin compoziția lui escelentă oferă beutură, care se află pe masa bogatului ca și pe a săracului. Fabricatele cercetate de mine, care nu s'au pregătīt la firma „Kathreiner“ au un gust neplăcut, pișcător ori sălcu.

Dr. H. Willemer,
chemic.